

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

XXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

DE S. DONATIANO ET ROGATIANO MART.

445

decimo Kalen. Iunij reddidit spiritum fatigatum, nec victum fructuosis laboribus, & ad patres suos appositus, qui seminauerat in benedictionibus, messuit etiam in benedictionibus centuplum, & vitam aeternam, secundum Domini promissionem, est adeptus. Gemmelacenses lati, ab inuitis domini sui corpus suscipiunt, & se votiuo operi accingunt. Qui precauentes, ne estui caloris nimietas faceret iniurias sancto corpori, interiora corporis eiiciunt, ibiq; terra infodiunt: cadauer verò sale & varijs pigmentorum odoribus conspergunt, quæ putredini corporeæ corruptionis repugnare possunt. Vnus autem eorum, nomine Adecho, qui semper familiarius fuerat obsecutus sancto viro, ac per hoc etiam sancto corpori adhuc obsequabatur instantius: hic comparato carro cum bobus, superponit sanctum corpus, non quo honore dominum decuit, sed quo amore ipse debuit. Iam præcesserant longiusculè, & ecce omnis Gorziesium populus exarsit in ira & furore, egrè ferentes corpus illius absportari, cuius meritis se credebant à Deo adiuari. Ergo facto grege, perstrepunt populari more, & paucos multi insequentes, conclamant. Ad clamorem concurrentium Gemmelacenses obstupescunt, & tacito cordis clamore auxilium Dei quærunt. Et qui pro filijs Israël pugnavit contra insequentes Aegyptios, pugnavit etiam pro istis. Subitò enim orta tempestate, aër inhorruit, & clara die nox aliena incubuit. Concrepant tonitrua, micant fulgura, cadunt fulmina. Illos tenebræ palpabiles ab itinere reuocant: isti vno itinere gradientes, nec ad dexteram nec ad sinistram declinabāt. Ita illi diuinitus exterriti, retrocedunt: isti adiuti diuinitus, liberè incedunt. Tā prædicabili miraculo sanctus Dei Guibertus illustratus, cum multa omnium veneratione ad Gemmelacense cœnobium est relatus, & cum honore debito in Ecclesia sancti Saluatoris, sanctiq; Petri Apostoli sepultus, se cum Deo viuere ostendit inuocantibus. Credunt enim se eius tuitione protegendos perpetualiter omnes, qui inuocant eum præsentialiter. Obijt autē hic sanctus Dei anno Dominicæ incarnationis, nongentesimo sexagesimo secundo, decimo Calend. Iunij.

Felicitè reddidit spiritum. Match. 19.

En quanti olim fiebāt Sanctorum reliquiæ.

Exod. 14.

MARTYRIVM SS. DONATIANI ET ROGATIANI GRAVITER CONSCRIPTVM, INCERTO QVL

dem auctore, sed ad stipulantibus ei antiquissimis

Martyrologys:

SALVRE est Catholicis lectoribus, de Martyrum triumphali certamine gloriosa gesta referre, & sitienti populo de tam pie fuso sanguine quadam vitæ pocula propinare, dum alij rebus cognitis veneranda solennia fidelius complectuntur, alij desiderijs incitantur, aduertentes quæ pro Christo mori sit lucrum. Igitur cum Diocletianus & Maximianus Romanæ vrbs apicem gubernarent, & eorum præceptis in Christianorum nomen bestialis feritas defauiret: vt gratiam religionis Catholicæ gentili sub lege calcarent, missis epistolis ad præsidem Galliarum, decreto sanxerut, vt simulachra Iouis vel Apollinis, nõ deorum, sed demonum, quasi diuino cultu deberet vniuersitas venerari: ea ratione præfixa pollicentes, vt is, qui eorum caremonias coleret, vel sacrificia deuotus offerret, publico se cognosceret stipendio munerandum: quò facilius humanam mentem cupiditatis laqueus traheret in errorem: vt deciperetur munere, qui ratione vincere non possêt. Eorum verò, qui Christiani nominis in confessione persisterent, post illata tormenta iubent capitale subire sententiam, quò terrore compulsi magis, à recto tramite crudeliter deuiarent. Erat autem in vrbe Nānetica iuuenis quidam, nomine Donatianus, clarus genere, multo tamen clarior fide, qui acerbiter inquietis adolescentiæ domans, freno maturioris animi temperabat, qui in ipso iuuentutis suæ tempore migrauerat in eum, quasi in senē: & inter procellas spiritualis nequitie, ne lapsus incurreret, timor Domini semper prosperè eum gubernabat. Qui despectis idolis, cū ad Catholicæ fidei gratiam conuolasset, baptismatis vnda purgatur: mysterio religionis imbutus, doctrina diuinitatis armatur, & sine metu aliquo triumphum Christi oris sui buccina miles fortissimus in populo decantabat, nolens credita talenta negligendò infodere, ne culpa absconditæ pecuniæ non careret: sed quasi bonus agricola

Maij 24. Cap. 1.

Fallacia mali demonis.

Donatians egregius iuuenis.

Pp in gen.

Rogatian⁹
à fratre iu-
niore ad
Christum
adducitur.

in gentiliū pectora fruges beatæ fidei seminavit. Qua sancti viri opinione florente, germanum eius Rogatianū, adhuc in cultu idololatriæ consistentem, suavissimi oris blandus odor flagranter implevit. Qui ad fratrem, licet ætate minorem, senioreſm ta-
men credulitatis ordine, festinus accurrit, deprecans, vt antequam persecutionis col-
luctatio appropinquaret, Christiani baptismatis munere dotaretur: ne tam felix certa-
men adhuc paganum vel catechumenum inueniret, vt à fratre nihil minus in pugna,
nihil minus obtineret in palma. Quod ad præſens ne ſuſciperet baptiſma, audita per-
ſecutione, fecit ſacerdotis abſentia fugitiua: ſed quod de fonte deſuit, martyrij cruor
fuſus impendit.

Cap. 2.

Interea Nannetenſem ciuitatem, gentiliū turba fauente, perſecutor cum inſtru-
mento iniquitatis ingrediens, ab vno ex circumſtantibus ciuibus his verborum ſtimu-
lis incitatur: Moderatiſſime iudicum, opportune venis, ad deorum religionem redu-
cens eos, qui poſt crucifixum à Iudæis viſi ſunt aberrare. Noueris itaque Donatianum
eius eſſe doctrinæ ſequacem, in quem debeas ſeueritatis tuæ ſententiam promulgare:
qui non ſe tantummodo à deorum cultura ſuſpenderit, verum etiam germanum ſuum
iſdem vaniloquijs pertinaciter immutauit, vt Iouem vel Apollinem, quos inuidiſſi-
mi Imperatores venerantur, & ab orbe terrarum adorari prouidi cenſuerunt, & eo-
rum feſta ita contemnunt, vt dij noſtri, noua religione ſuccedente, deiecti ſint. Quo-
rum interrogacione rei veritas, cum iuſſeris, certius aperietur. Tunc Præſes dolore
commotus, virum beatiffimum ſuis præcepit aſpectibus præſentari. Ad cuius inquiſi-
tionem talibus verbis exorſus eſt: De nomine tuo, Donatiane, corrente relatione, cõ-
perimus, quod Iouem vel Apollinem, qui nobis vitam naſcentibus contulerunt, &
creſcentibus hucusque cuſtodiunt, non ſolum contumaciter adorare recuſes, ſed etiã
blaſphemijs ac conuicijs proſcindas, ac prædicatione inani populum ſaluari comme-
mores, dum in crucifixi interitum credere diuerſos compellis. Donatianus respon-
dit: Inuitus veritatem locutus es, me cunctos errore peruaſos, ad eius velle culturam
reducere, cui ſoli competit vniuerſa ſeruire. Præſes dixit: Aut prædicationi ſuperflua
moderatum finem impone, aut ſi nolueris, iubeo vitam tuam celeri fine concludi.
Donatianus reſpõdit: Minas quas mihi prærendis, in eas caſurus es: & laqueum, quem
mihi promittis, incurres. Qui dum falſa perſuaſione occupatus, tenebras lumini præ-

Donatian⁹
ſiſtitur co-
ram Præſi-
de.

Truditur in
carcerem.

fers, iuſti lumen Chriſti tenebroſus non adſpicis. Hinc Præſectus furore ſuccenſus,
iubet ſanctum compedibus vincum, in cuſtodiam retrudi, vt tormentorum violenta
feralitas, aut perferentis fidem frangeret, aut expectantes, ne in Chriſtum crederent,
impediret.

Cap. 3.

Rogatiano
blanditur
Præſes.

Tunc eius germano, in conſpectu populi conſtituto, cepit Præſes ſub blandimenti
dulcedine perſuaſionis iniquæ venena miſcere, vt quia virtute nõ cederet, oblectatio-
nis arte colla laxaret. Quem molliter appetens, ad hæc verba prorupit: Audio, Roga-
tiane, à deorum cultu te velle inconſultè recedere, qui tibi dignati ſunt viuendi mune-
ra largiri, & vberis ſapientiæ multiplicia dona conferre. Vnde non ſine noſtro pudore
fit, ſi poſt cauſas huius intelligentiæ noua proferens, incipias inſanire. Illud itaque
tibi eſt maximè præcauendum, ne confeſſione vnus Dei, plures deos in tuam perni-
ciam ire compellas. Sed quia adhuc neſcio quo baptiſmate non teneris inſectus, ſi vo-
luntas obſtinata te non decipit, deorum indulgentia conceſſa recipies, vt in Impera-
torum palatio & aula deorum, poſſis cum vitæ commercio ſortiri dignitatis augmẽ-
tum. Rogatianus reſpondit: Optimè promittis peruerſa, cõ ſi ipſe peruerſus: qui pri-
mum polliceris Imperatorum gratiam poſt deorum. Sed qua ratione in arce diuini-
tatis colendi ſunt, qui ipſis hominibus videntur eſſe poſteriores ordine, licet habeatis
inter vos participationem miſeriæ, cum illi ſint de metallo, vos ad meliores habitus
ſurdi: illi ſpiritu careant, vos ſenſu? Siquidem qui in ſaxis religionem ſuam conſtituit,
non aliud ſit ipſe, quàm quod colit. Tunc iudex miniſtris imperans, dixit: Et hic inſen-
ſatus, cum doctore inſipientiæ in carcerem detrudatur, vt ſequenti die deorū ac princi-
pum illata iniuria, vltore gladio cenſura publica vindicetur. Sic tenebrarum in læto
duo fidei luminaria recõduntur: ſed plus carcer illuſtratur ex gloria, quàm martyres
grauarentur ex pœna. Beatus autem Rogatianus ſine baptiſmatis gratia ſe præuentū
eſſe contriſtatur: ſed hoc ſibi ex fide credidit eſſe pro lauacro, ſi fratris ſui catholici of-
culum mereretur. Quo comperto, beatus Donatianus pro germano his verbis ſudit
preces ad Dominum, dicens: Domine Ieſu Chriſte, apud quem hoc obtinent præpta
vota, quod facta quia vbi non potuiſſe impedit, ſufficere creditur voluiſſe: cum nobis
donatiſti eligere, tibi ſoli poſſe ſeruatiſti: ſit famulo tuo Rogatiano pura fides donum ba-
ptiſma.

Rogatian⁹
ducitur in
cuſtodiam.

Preſatio
Donatiani.

DE S. ZENOBIO EPISCOPO FLORENTINO.

447

ptimatis, & si contigerit craftina die nos feriente gladio interire, sanguinis effusio fiat ei christiatis sacramentum.

Qua oratione completa corde & voce vigilijs noctis transcurfis, simul lumine cū die relato, & carnificis vulnera, & præmia Domini sui expectabant. Sequenti verò die Præses pro tribunali residens, confessores Christi in conspectu populi præcepit assisti. Educitur interea de carcere lugubri gaudium cæli, de sterili sede fructus Ecclesiæ, de spinarum germine flos corona. Constricti vinculis, liberi erant votis, quos in Christo ipsa tormenta reddiderant fortiores. Quibus coram positus, affatus eos est Iudex: Cū indignatione, inquit, ordior, ne, dum vos molliter alloquor, seueritatis publicæ vis frangatur: qui deorum religionem aut non colitis ignorando, aut (quod est grauius) non nesciendo calcatis. Tunc martyres responderunt. Scientia tua, quæ deterior est totius ignorantia stultitia, similis sit dijs vestris, quos in metallis sensu carentibus adoratis. Nos verò pro Christi nomine parati sumus excipere, quicquid terroris inuenieris: quia non hinc vita nostra dispendium patitur, si illi reddatur, à quo sumpsit exordium, & in futuro multiplicatæ lucis fœnore muneretur. Tunc dolore Præses impulsus, iussit eos in eculei catasta suspendi: vt etsi animos eorum non mutaret, tamen membrorum lineamenta soluerentur in pœna: credens furori suo se consulturum, si carnis licet ad animam non perueniret, vel per tormenta corpus maceraret: ad hæc ministris imperans, vt post expensa supplicia à spiculate corum capita truncarentur. Tunc licet infania, vt de crudelitate iudici complaceret, vel magis vt crescerent ornamenta martyrij, lancea militari perfoctas ceruices beatissimorum, gladio vibrante præcidit. Sic ad Christi gloriam venientes, dum beatus Donatianus lucratur germanum, & meruit germanus martyrium: iste fit illi cæsa salutis, ille fit isti palma mercedis: & multiplicis gratiæ pignore redundante, consummatione felici, spe remunerationis suffulti, ad æterna præmia meruerunt accedere, per vulnera laureati: Præstante Domino nostro Iesu Christo, qui viuuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Cap. 4.

Iudex terret martyres, sed frustra.

Caduntur capite martyres.

VITA S. ZENOBII EPISCOPI FLORENTINI,
AVTHORE IOHANNE ARCHIPRESBYTERO

Aretino.

PROLOGVS AVTHORIS AD IOHANNEM RECTO-
rem ecclesiæ S. Michaëlis.

M non solum ecclesiæ tuæ administrationem, Iohannes pater optime, omni cura & diligentia & solertia prosequaris, nec eorum quicquam omittas, quæ ad presbyterij tui officium spectant: verum tanta etiam sacerdotum antiquorum, à quibus prima ecclesiarum infitura suscepimus, laude inflammatis, vt nihil eorum absconditum, nihil obscurum, nihil denique ineptè scriptum iacere patiaris: qua de re, cum Græci pro concilio celebrando ad hanc Florentinam urbem conuenissent, laudes quasdam & gesta beatissimi patris nostri Zenobij ab illis penè incognita extorristi. Cuius vitam inclytam licet ex nostris aliqui conscripserint, quia tamen ex his, quæ à singulo recitantur, quilibet digna etiam relatu omittit, aliaque gratissima ex Græcis habeantur, quæ eorum nullus conscribit: visum est tuæ charitati, me quidem in expertum cogere, vt ea omnia recto ordine & vnico sermone contexam. Et quia negare nequeo, quicquid iniungis nimia tua ductus dilectione, experiar quæ hortaris. Malui enim excipere ruborem pudoris, quam non exequi iussionem tuam, cuius precibus nonnunquam ipse pater Zenobius, à Deo per te postulata impetrando, obedire videtur: nec immeritò, qui eius virtutes ab incunte pueritia imitari conatus es. Agam ergo exemplo legentium lapides, qui cum paulatim eos coegerint, in vnam structuram domus componunt omnes atque coaptant. Verum si non tale huiusmodi opusculum videris, quale ipsum fore putabas, non mihi ascribas, sed tibi ipsi, qui bono operi ministrum minus idoneum subrogasti. Scio tamen, quòd hoc ipsum, quodcunque est, tibi dicatum, gratissimè suscipies, & auidissimè perleges, cum ad hoc maximo rapiaris studio, nec eorum quicquam te præterire cupias, quæ sacerdotis sancti in hac vita gessere. Animaduertesq; profecto admirabilem huius pontificis in regimine ecclesiæ curam, laborem inuictum, & singularia sanctitatis insignia:

Actas Avthoris hystoria huius.

Pp 2 quæ